

Výjezdní workshop z obchodního práva

OZ a ZOK - stále jako nové

8. – 10. dubna 2016

**Nepřiměřená ujednání ve spotřebitelských smlouvách ve světle
tuzemské a unijní judikatury**

Zuzana Kolísková

3. ročník PF UK

Resumé

Tato práce pojednává o nepřiměřených ujednání ve spotřebitelských smlouvách se zaměřením na judikaturu, která vykládá zákonná ustanovení obsahující problematiku nepřiměřených ujednání ve spotřebitelských smlouvách. Jelikož omezený rozsah příspěvku neumožňuje obsáhnout celou problematiku nepřiměřených ujednání ve spotřebitelských smlouvách, toto pojednání je zaměřeno především na rozhodčí doložky uzavírané v rámci spotřebitelských smluv. Pro platně uzavřené rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách jsou, oproti obecným požadavkům na rozhodčí doložky, stanoveny speciální zákonné požadavky. Je tomu tak z důvodu ochrany spotřebitele jako jedním z projevů právní zásady ochrany slabší strany. Ochrana spotřebitele jako slabší strany se tedy v praxi dostává do rozporu s významnou právní zásadou soukromého práva, zásadou smluvní volnosti. Právě judikatura Evropského soudního dvora i tuzemských soudů, jejíž závěry tvoří část této práce, rozvádí relevantní zákonná pravidla obsahující problematiku nepřiměřených ujednání ve spotřebitelských smlouvách a uvádí konkrétní příklady formulací v rozhodčích doložkách, které zakládají v rozporu s požadavkem přiměřenosti významnou nerovnováhu práv a povinností stran v neprospěch spotřebitele.

Úvod a cíl práce

Cílem práce je vymezení nepřiměřených ujednání ve spotřebitelských smlouvách se zaměřením na problematiku rozhodčích doložek sjednávaných v rámci spotřebitelských smluv. Jelikož je oblast nepřiměřených ujednání ve spotřebitelských smlouvách velice široká a rozsahem tohoto příspěvku by nebylo možné ji komplexně zpracovat, zaměřím se podrobněji na výše uvedené rozhodčí doložky. Úvodem se však budu stručně zabývat obecnou úpravou nepřiměřených ujednání ve spotřebitelských smlouvách.

Obecně k nepřiměřeným ujednáním ve spotřebitelských smlouvách

Účelem zákonné úpravy nepřiměřených ujednání ve spotřebitelských smlouvách je snaha o vyrovnání faktické nerovnosti mezi subjekty spotřebitelských smluv. Tato nerovnost vzniká tím, že podnikatel vystupuje v daném vztahu se spotřebitelem jako profesionál, obchodník, který má informační převahu a je znalým lépe vlastností a kvality prodávaného zboží, konkurence a celkového tržního mechanismu.¹

V rovině obecné posuzování nepřiměřených ujednání ve spotřebitelských smlouvách se dostávají do rozporu dvě základní právní zásady a to zásada autonomie vůle a zásada ochrany slabší strany.² Právě judikatura má za úkol posoudit, zda bude konkrétní ujednání ve spotřebitelské smlouvě posouzeno jako nepřiměřené, tedy ujednání zakládající významnou nerovnováhu práv nebo povinností stran v neprospěch spotřebitele dle § 1813 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „občanský zákoník“ nebo „OZ“). Judikatura tedy musí při svém uvážení posoudit, zda v daném případě „upřednostní“ zásadu autonomie vůle nebo zásadu ochrany slabší strany (spotřebitele). K tomuto se k rozsahu autonomie vůle vyjádřil Ústavní soud³ tak, že „ochrana autonomie vůle nemůže být absolutní tam, kde existuje jiné základní právo jednotlivce nebo ústavní princip či jiný ústavně aprobovaný veřejný zájem, které jsou způsobilé autonomii vůle proporcionálně omezit.“ „Z judikatury Evropského soudního dvora vyplývá, že zásada autonomie vůle však není v praxi zajištěna, neboť spotřebitel nemá žádný vliv na obsah smlouvy a to tedy odůvodňuje zásah státu do smluvní volnosti stran s cílem zajistit co největší smluvní spravedlnost.“⁴

Nepřiměřená ujednání ve spotřebitelských smlouvách můžeme obecně rozdělit do dvou základních rovin. Nepřiměřenost může spočívat v netransparentnosti jednání podnikatele nebo v samotném obsahu smlouvy.⁵

---

¹ DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M., a kol. *Občanské právo hmotné*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, 286 s., ISBN 978-80-7478-326-5.

² VÍTOVÁ, B. *Nepřiměřená ujednání ve spotřebitelských smlouvách po rekodifikaci soukromého práva*. Vyd. 2. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 34 s.

³ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 15. června 2009, sp. zn. I. ÚS 342/09

⁴ VÍTOVÁ, B. *Nepřiměřená ujednání ve spotřebitelských smlouvách po rekodifikaci soukromého práva*. Vyd. 2. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 33 s.

⁵ VÍTOVÁ, B. *Nepřiměřená ujednání ve spotřebitelských smlouvách po rekodifikaci soukromého práva*. 2. Vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 44 s.

Ustanovení občanského zákoníku obsahující problematiku nepřiměřenosti ujednání ve spotřebitelských smlouvách z hlediska jejich obsahu, tedy zejména § 1813 a § 1814 OZ, jsou provedením Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993, o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (dále jen „Směrnice“).

Tuzemské soudy mají povinnost vykládat tato ustanovení občanského zákoníku eurokonformně, v souladu s výše zmíněnou směrnicí. Toto vyplývá mimo jiné i z nálezu Ústavního soudu ČR⁶, ve kterém Ústavní soud řekl, že „*obecné soudy mají při výkladu nalézt takový výklad ustanovení občanského zákoníku ve znění účinném v době uzavření smlouvy mezi stranami, který by reflektoval obsah a účel evropské ochrany spotřebitele obsažené v příslušných směrnících.*“ Ústavní soud dále ve výše zmíněném nálezu judikoval, že „*za účelem vyrovnání faktické nerovnosti mezi stranami je třeba hledat takový výklad podústavního práva, který na jednu stranu zajistí dosažení tohoto cíle, na druhou stranu omezí autonomii vůle proporcionálně.*“

Směrnice obsahuje ve své příloze informativní a nevyčerpávající seznam podmínek, které mohou být pokládány za nepřiměřené. Oproti tomu, ustanovení § 1814 občanského zákoníku, které provádí Směrnici, obsahuje ujednání, která se dle textu zákona „zvláště zakazují“, tedy ujednání, která jsou dle komentářové literatury⁷ zakázaná bez nutnosti zkoumat naplnění podmínek dle § 1813 OZ. Jinými slovy, nejedná se v tomto případě o analogický vztah ustanovení § 1813 a generální klauzule nekalé soutěže dle ustanovení § 2976 OZ, ve kterém jsou vymezeny obecné znaky, které musí být naplněny, aby následující ustanovení rozvádějící příklady nekalé soutěže byla označena za nekalou soutěž.

Rozhodčí doložky v rámci spotřebitelských smluv a jejich zákonné požadavky

Rozhodčí řízení je jedním z možných způsobů řešení spotřebitelských sporů. Někteří právní teoretici a dokonce i některá judikatura považovali či považují obecně bez dalšího rozhodčí doložky v rámci spotřebitelských smluv za nepřiměřené smluvní podmínky⁸. Tyto názory však dle mého názoru mají prostor pouze pro úvahy *de lege ferenda*, jelikož z platné zákonné úpravy i ze současné judikatury, kterým se budu věnovat níže, vyplývá opak.

Podle § 1814 písm. j) občanského zákoníku je nepřiměřené ujednání takové, které ukládá spotřebiteli povinnost uplatnit právo výlučně u rozhodčího soudu nebo rozhodce, který není vázán právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele.

---

⁶ Nález Ústavního soudu ČR, sp. zn. I. ÚS 342/09.

⁷ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J., HRÁDEK, J., VOJTEK, P., HAJN, P. a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo*. 1. Vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, komentář ust. § 1813.

⁸ Např: rozsudek Krajského soudu v Ostravě, sp. zn. 33 Cm 13/2009, rozsudek Městského soudu v Brně, sp. zn. 33 C 68/2008, Odborné články: HORSKÁ J., BURIAN J.: Rozhodčí doložka ve spotřebitelských smlouvách ve světle aktuální judikatury českých soudů a ESD, Bulletin advokacie 4/2010, s. 22, SLOVÁČEK, D., Ochrana spotřebitele a rozhodčí doložky. Bulletin advokacie, 2009, č. 7-8, s. 46.

Další podmínky, které musí být dodrženy při rozhodčím řízení jako řešení spotřebitelských sporů, jsou stanoveny zákonem č. 216/1994 Sb., zákonem o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů (dále jen „zákon o rozhodčím řízení“ nebo „ZRŘ“).

Jedná se dle odst. 3 § 3 ZRŘ o povinnost uzavírat rozhodčí doložku pro řešení spotřebitelských sporů na samostatné listině a nikoliv jako součást podmínek, kterými se smlouva řídí. Dále odst. 4 § 3 ZRŘ stanovuje povinnost podnikatele vysvětlit spotřebiteli, jaké pro něj bude mít důsledky přistoupení k rozhodčí doložce. Dále dle odst. 5 § 3 ZRŘ, se jedná o povinnost uvádět v rozhodčí smlouvě taxativním výčtem stanovené pravdivé, přesné a úplné údaje – o rozhodci nebo stálém rozhodčím soudu, způsobu zahájení a formě řízení, odměně rozhodce a nákladech řízení, místu konání, způsobu doručení rozhodčího nálezů a o jeho vykonatelnosti.

Níže rozeberu závěry judikatury Evropského soudního dvora a tuzemských soudů, ve které jsou posuzovány konkrétní rozhodčí doložky uzavřené v rámci spotřebitelských smluv a ve které jsou vykládány zákonné podmínky, které musí být splněny, aby byla rozhodčí doložka platná.

Rozhodčí doložky z pohledu judikatury Evropského soudního dvora

Významným rozsudkem Evropského soudního dvora (dále také jako „SDEU“) v rámci problematiky rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách je rozsudek Mostaza Claro⁹. Evropský soudní dvůr v této věci v rámci předběžné otázky posuzoval, zda může soud vyhovět žalobě na neplatnost rozhodčího nálezů, jestliže spotřebitel uvedenou neplatnost neuplatnil v rámci samotného rozhodčího řízení, ač byla v dané věci spotřebiteli ze strany podnikatele poskytnuta lhůta právě k odmítnutí rozhodčího řízení. Evropský soudní dvůr se k této otázce vyjádřil následovně: *„za těchto podmínek by cíl sledovaný článkem 6 směrnice (pozn: Směrnice Rady 93/13/EHS), který ukládá členským státům, aby stanovily, že zneužívající klauzule nejsou pro spotřebitele závazné, nemohl být dosažen, kdyby soud, jemuž byla předložena žaloba na neplatnost rozhodčího nálezů, nemohl posoudit neplatnost tohoto nálezů pouze z toho důvodu, že spotřebitel neuplatnil neplatnost rozhodčí doložky v rámci rozhodčího řízení.“*

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že fakt, že spotřebitel neuplatnil neplatnost rozhodčí smlouvy v rámci samotného rozhodčího řízení, není rozhodný k posouzení neplatnosti rozhodčí smlouvy vnitrostátním soudem po předložení žaloby na neplatnost rozhodčího nálezů.

Dalším významným rozsudkem SDEU je rozsudek ve věci sporu telekomunikační společnosti Asturcom proti fyzické osobě Cristina Rodríguez Nogueira¹⁰. Tento případ je v jistých skutkových okolnostech podobný předchozímu Mostaza Claro s tím rozdílem, že

---

⁹ Rozsudek SDEU ve věci C- 168/05 ze dne 28.10.2006.

¹⁰ Rozsudek SDEU ve věci C-40/08 ze dne 6.10. 2009.

spotřebitel v tomto případě nepodal žalobu o neplatnost rozhodčí doložky a rozhodčí nález byl již pravomocný. Rozhodčí doložka by byla sama o sobě dle posouzení španělského soudu nepřiměřená s ohledem na skutečnost, že náklady spotřebitele na přepravu do místa sídla rozhodčího soudu byly vyšší než částka, která byla předmětem sporu rozhodčího řízení, nicméně spotřebitel se jinak nedomáhal určení její neplatnosti.¹¹ V tomto řízení posuzoval SDEU předběžnou otázku položenou španělským soudem: „*zda soud, který rozhoduje o návrhu na nucený výkon pravomocného rozhodčího nálezu vydaného bez účasti spotřebitele, přezkoumá neplatnost rozhodčí smlouvy i bez návrhu, a v důsledku toho zruší nález z důvodu, že uvedená smlouva obsahuje nepřiměřenou rozhodčí doložku v neprospěch spotřebitele?*“ Nutno podotknout, že španělská právní úprava neumožňovala soudu bez návrhu posuzovat přiměřenost rozhodčí doložky.¹² Evropský soudní dvůr v daném rozsudku řekl, že „*ochrana spotřebitele, která vyplývá ze směrnice 93/13 má povahu veřejného zájmu a článek 6 směrnice¹³ musí být považován za normu rovnocennou vnitrostátním pravidlům, které mají status kogentních norem. Z toho plyne, že vnitrostátní soud, k němuž byl podán návrh na nucený výkon pravomocného rozhodčího nálezu, musí podle vnitrostátních procesních pravidel posoudit i bez návrhu rozpor rozhodčí doložky s vnitrostátními kogentními pravidly, musí rovněž i bez návrhu posoudit nepřiměřenost této doložky...*“

Z výše uvedených závěrů tedy vyplývá, že vnitrostátní soudy mají povinnost posoudit přiměřenost rozhodčí doložky i bez návrhu, je-li podle vnitrostátních procesních pravidel možné provést takové posouzení v rámci obdoby řízení na základě vnitrostátního práva. Významný závěr z výše uvedené judikatury je také dle mého názoru důraz SDEU na povahu veřejného zájmu ochrany spotřebitele.

Rozhodčí doložky z pohledu české judikatury

V obecné rovině se Ústavní soud České republiky vyjádřil k rozhodčím doložkám ve spotřebitelských smlouvách následovně: „*jde-li o ujednání v rámci spotřebitelské smlouvy, musí rozhodčí řízení obecně zaručovat procesní práva srovnatelná s řízením, které by bylo na místě v případě, kdy by se spotřebitel k ujednání ve spotřebitelské smlouvě nezavázal (ústnost, přímost jednání, odvolací instance, absence jiných překážek v uplatnění spotřebitelova práva).*“¹⁴

Ústavní soud ve svém dalším nálezu z roku 2013¹⁵ řekl, že na posouzení sporné rozhodčí doložky je nutné nahlížet z pohledu práva na ochranu spotřebitele. Je nutné tedy zkoumat, zda způsob určení rozhodce nenaplnuje znaky nepřiměřených podmínek tím, že

---

¹¹ Rozsudek SDEU ve věci C-40/08 ze dne 6.10. 2009, str. 4.

¹² Tento fakt vyplývá z rozsudku SDEU ve věci C-40/08 ze dne 6.10.2009.

¹³ Směrnice Rady 93/13/EHS čl. 6 odst. 1. Členské státy stanoví, že nepřiměřené podmínky použité ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazné a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných nepřiměřených podmínek.

¹⁴ Nález Ústavního soudu ČR, sp. zn. II. ÚS 2164/10.

¹⁵ Nález Ústavního soudu ČR, sp. zn. III. ÚS 562/12.

vyvolává nerovné postavení mezi účastníky řízení a tato nerovnováha dosahuje značené disproporční intenzity. Konkrétně označil Ústavní soud za neplatnou rozhodčí doložku, která obsahovala ujednání, že všechny budoucí spory bude řešit rozhodce, kterého jmenuje jednatel jisté společnost a bude probíhat dle jednacního řádu a poplatkového řádu vydaného výše zmíněnou společností. Takové ujednání shledal Ústavní soud v rozporu s právem na spravedlivý proces, jelikož platnost sjednané rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách předpokládá zejména transparentní a jednoznačná pravidla pro určení osoby rozhodce.

K posuzování přiměřenosti rozhodčí doložky s ohledem na způsob výběru rozhodce určil Vrchní soud v Praze, za nepřiměřené ujednání takové, které stanovilo, že rozhodce určí ten, kdo podává žalobu. Nutno dodat, že v předmětném rozsudku¹⁶ Vrchní soud vycházel z faktu, že byla uzavřena smlouva o půjčce a věřitelem byl podnikatel. Bylo tedy zřejmé, že ve valné většině sporů bude právě věřitel jako žalobce zahajovat spor.¹⁷ Vrchní soud tedy ve výše zmíněném rozhodnutí posoudil za nepřiměřené ustanovení, které by dle jeho uvážení v obecné rovině za jiným skutkových okolností nepřiměřené nebylo. Klíčové pro rozhodnutí Vrchního soudu bylo tedy to, že zprvu „nenápadná“ a „nezávadná“ formulace v důsledku s ohledem na skutkové okolnosti znamenala jednostranný výběr rozhodce podnikatelem.

Nepřípustnost takto jednostranného výběru rozhodce vyjádřil i KS v Ostravě¹⁸ v judikátu, ve kterém určil rozhodčí doložku obsaženou v rámci smluvních podmínek formulářových smluv o úvěru, ve které osoby rozhodců byly vybrány věřitelem (podnikatelem) a dlužník (spotřebitel) neměl žádnou možnost nominovat vlastního rozhodce, za značně nerovnovázně uzavřenou v neprospěch spotřebitele. Tento názor odůvodnil tím, že rozhodci, kteří bývají v rozhodčím sporu vybráni věřitelem, jsou osoby, které věřitel opakovaně uvádí v dalších smlouvách uzavíraných s jinými dlužníky a těmto osobám za toto rozhodování přísluší odměna. Tento ekonomický aspekt vzbuzuje pochybnost o nestrannosti vybraných rozhodců.

Způsobem výběru osoby rozhodce se zabýval i Nejvyšší soud ČR v rozhodnutí 21 Cdo 174/2014, ve kterém určil shodně s výše uvedenou judikaturou neplatnou takovou rozhodčí doložku, která neobsahovala přímé určení rozhodce ad hoc ani konkrétní způsob jeho určení a pouze odkazovala ohledně výběru rozhodce a stanovení pravidel rozhodčího řízení na právnickou osobu, která nebyla stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona.

Dalším významným požadavkem pro platnost rozhodčí doložky v rámci spotřebitelských smluv je její transparentnost. Tyto požadavky jsou konkrétně vyjmenovány v zákoně o rozhodčím řízení.¹⁹

---

¹⁶ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 15. června 2010, sp. zn. 9 Cmo 363/2009.

¹⁶ VÍTOVÁ, B. *Nepřiměřená ujednání ve spotřebitelských smlouvách po rekonstrukci soukromého práva*. 2. Vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014.

¹⁸ Rozsudek Krajského soudu v Ostravě, sp. zn. 38 ICm 178/2010.

¹⁹ Zákon o rozhodčím řízení § 3 odst. 5.

Dle již výše zmiňovaného nálezu Ústavního soudu ²⁰ „to, aby mohla být rozhodčí doložka ve spotřebitelských smlouvách platně dojednána, v první řadě předpokládá transparentní a jednoznačná pravidla pro určení osoby rozhodce.“

Za nepřiměřenou rozhodčí doložku určil Ústavní soud ²¹ takovou, která byla obsažena v obchodních podmínkách a nebyla tedy samostatně podepsána smluvními stranami. Ostatně toto vyplývá již ze současného, novelizovaného znění zákona o rozhodčím řízení.

Z výše uvedených závěrů vyplývá, že nerovnost v právech a povinnostech stran spotřebitelské smlouvy způsobuje taková formulace v rozhodčí doložce, která stanovuje v případě vzniklých sporů jednostranný výběr osoby rozhodce podnikatelem. Dále z výše uvedených závěrů vyplývá, že osoba rozhodce musí být, buď určena v rozhodčí smlouvě ad hoc, nebo určena stálým rozhodčím soudem, a v žádném případě nesmí rozhodce určit jedna smluvní strana ze seznamu rozhodců vedeného právníkou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízením ve smyslu zákona o rozhodčím řízení. Rozhodčí doložka nesmí být součástí obchodních podmínek, ale musí být podepsána samostatně smluvními stranami. Dle Ústavního soudu ²² musí rozhodčí řízení jako řešení spotřebitelského sporu zaručovat procesní práva srovnatelná s řízením, kterým by se jinak řešil spotřebitelský spor, pokud by nedošlo k uzavření rozhodčí doložky.

Závěr

Účastníci spotřebitelských smluv by měli věnovat zvýšenou pozornost při uzavírání rozhodčích doložek, které stanovují jako způsob řešení sporů rozhodčí řízení. Při nedodržení speciálních zákonných požadavků na rozhodčí doložky uzavírané ve spotřebitelských smlouvách by totiž mohly být takové doložky určeny soudem za neplatné. Jelikož dle výše zmíněné judikatury Evropského soudního dvora jsou vnitrostátní soudy povinny za splnění určitých podmínek rozhodnout o neplatnosti rozhodčí doložky i bez návrhu, na ochranu spotřebitele jako slabší stranu je v našem právním řádu kladen poměrně silný důraz. Zásada autonomie vůle bývá v tomto případě omezena právě proto, že spotřebitel ve většině případů nemá možnost ovlivnit znění spotřebitelské smlouvy a sjednat si tak individuální práva a povinnosti plynoucí ze smlouvy. Mám za to, že i přes výše uvedené, je v některých případech ochrana spotřebitele tak výrazná, že může i neproporcionálně omezit zásadu autonomie vůle, tedy jednu z nejvýznamnějších zásad nového soukromého práva. Předpokládá se, že dle § 4 občanského zákoníku každá svéprávná osoba má rozum průměrného člověka i schopnost užívat jej s běžnou péčí a opatrností a že to každý od ní může v právním styku důvodně očekávat. Domnívám se, že přílišná zákonná ochranná ustanovení mohou v důsledku vést k situacím, že (s jistou nadsázkou) mohou „zbavovat“ či „omezovat“ odpovědnost spotřebitele za následky jeho jednání.

---

²⁰ Nález Ústavního soudu ČR, ÚS II. ÚS 2164/10.

²¹ Nález Ústavního soudu ČR, ÚS I. ÚS 3512/2011.

²² Nález Ústavního soudu ČR, ÚS II. ÚS 2164/10.

Prameny:

Odborná literatura:

DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M., a kol. *Občanské právo hmotné. Sazek 1. Díl první: Obecná část.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013

VÍTOVÁ, B. *Nepřiměřená ujednání ve spotřebitelských smlouvách po rekodifikaci soukromého práva.* 2. Vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014

ELIÁŠ, K. a kol., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou.* Ostrava: Sagit, 2012.

ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J., HRÁDEK, J., VOJTEK, P., HAJN, P. a kol. *Občanský zákoník, komentář.* 1. Vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014

Normativní právní akty

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů

Směrnice Rady 93/13/EHS o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách

Internetové zdroje

LISSE L.: *Euronovela zákona o rozhodčím řízení 2012*, Epravo [online]. Dostupné na: <http://www.epravo.cz/top/clanky/euronovela-zakona-o-rozhodcim-rizeni-2012-82291.html>

ŽÍLA M.: *Spotřebitelské spory a rozhodčí doložky*, Epravo [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/spotrebitelske-spory-a-rozhodci-dolozky-67454.html/>

Odborné články

PELIKÁN, T.: *Jednostranná změna smluvních podmínek ve světle návrhu nové evropské směrnice o právech spotřebitelů.* Bulletin advokacie, r. 2009, č. 7-8, s. 49-53

BEJČEK, J.: *Některá úskalí racionality obchodních podmínek,* Právní rozhledy 18/2015, s. 611

SLOVÁČEK, D.: *Arbitrabilita spotřebitelských sporů,* Právní rozhledy 10/2011, s. 364

VALOUŠKOVÁ, Z.: *O neplatnosti rozhodčích doložek ve prospěch soukromých „rozhodčích soudů“,* Bulletin advokacie 5/2010, s. 35

PAŘÍZEK I.: *Postup věřitele po zrušení rozhodčího nálezu pro neplatnou rozhodčí doložku,* Právní rozhledy 20/2014, s. 715

HORSKÁ J., BURIAN J.: Rozhodčí doložka ve spotřebitelských smlouvách ve světle aktuální judikatury českých soudů a ESD, Bulletin advokacie 4/2010, s. 22,

SLOVÁČEK, D., Ochrana spotřebitele a rozhodčí doložky. Bulletin advokacie, 2009, č. 7-8, s. 46

ŽÍLA, M. Spotřebitelské spory a rozhodčí doložky. Epravo.cz magazín, 2010, č. 4, s. 41-42

Judikatura

Nález Ústavního soudu ČR, sp. zn. II. ÚS 3/03

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě, sp. zn. 33 Cm 13/2009,

Rozsudek Městského soudu v Brně, sp. zn. 33 C 68/2008

Nález Ústavního soudu ČR, sp. zn. II. ÚS 2164/10

Nález Ústavního soudu ČR, sp. zn. III. ÚS 562/12,

Nález Ústavního soudu ČR, sp. zn. I. ÚS 3512/2011

Usnesení Ústavního soudu ČR, sp. zn. IV. ÚS 174/02

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn., 3 As 60/2005-73

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě, sp. zn. 38 ICm 178/2010

Rozhodnutí Vrchní soud v Praze, sp. zn. 12 Cmo 496/2008

Nález Ústavního soudu ČR, sp. zn. I. ÚS 342/09

Nález Ústavního soudu ČR, sp. zn. IV. ÚS 128/06

Rozsudek Vrchního soudu, sp. zn. 9 Cmo 363/2009

Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010

Rozsudek SDEU ve věci C-168/05 ze dne 26. 10. 2006

Rozsudek SDEU ve věci C-40/08 ze dne 6. 10. 2009